

СТВОРЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЛІТНЬОМУ ОЗДОРОВЧОМУ ТАБОРІ

Чернецька В.В.

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка*

Науковий керівник: Гриньова М.В. – доктор педагогічних наук, професор
декан природничого факультету, член-кореспондент НАПН України

При правильно організованій діяльності дитячий оздоровчий табір надає фундамент для самопізнання і самовиховання, що обумовлено рядом особливостей:

– в умовах табору можуть бути організовані всі провідні види діяльності (комунікативна, спортивна, трудова, пізнавальна, естетична, художньо-творча, виховна і т. д.);

– взаємовідносини дітей у таборі носять нетрадиційний характер по формі і включенню їх в ті чи інші сфери діяльності, що сприяє появі ініціативи і суб'єктної активності;

– відбувається постійний самоаналіз того що відбувається у таборі, в тому числі і участь у цьому кожної дитини окремо.

Реалізація виховної функції актуалізації відбувається загалом за рахунок тимчасового колективу. Обмежено контакт із зовнішнім світом, в результаті чого створюється своєрідна педагогічно керована мікросхема, яка дозволяє актуалізувати позитивний життєвий досвід і закріпити його протягом певного часу. Розвиток самоврядування допомагає відчувати всю складність соціальних відносин, сприяє формуванню соціальної активності, розвиває лідерські якості.

Розглянемо цілі, які ставляться педагогам-організаторам дитячого оздоровчого табору при використанні діагностуючих прийомів.

1. Вивчення індивідуально-психологічних особливостей дитини (цінності, установки, цілі, мотивація, особисті якості, здібності і таке інше), які допомагають педагогу швидше зрозуміти підлітка, своєчасно надати йому допомогу у вирішенні і виявленні його психологічних проблем.

2. Вивчення міжособистісних відносин у тимчасовому дитячому колективі (його емоційно-психологічний клімат, соціометричний статус, спілкування, лідерство, взаємовідносини, дружба).

Запропонована технологія виховання дітей в ЛОДТ відповідає таким вимогам:

– простота і процедурна доступність для проведення дослідження педагогом;

– не довга тривалість процедури у часі;

– наявність цікавих елементів (бажано у ігровій формі);

Параметри діагностування у рамках певної зміни задаються задачами поставленими перед педагогічним колективом табору [4, с. 270].

Вчені Карасєва Н.А. і Руденкова Г. І. пропонують діагностичний інструментарій:

1. Самооцінка за шкалою Дембо-Рубінштейн.

2. Тривожність по Спілбергу.

3. Методики основані на малюнках: «Неіснуюча тварина», «Кінетичний малюнок сім'ї».

4. Тест руки Вагнера Соціометрія.

5. Популярні тести: Командувати чи підкорятися?; Хто я?; Що я?; Якщо вам підставили ногу; Не варто перебивати не дослухавши, Рука довіри.

6. Тест на оцінку керівних здібностей [2, с. 154].

Розроблена авторами методика є індивідуальною для кожного педагога-організатора і використовуються за вибором в залежності від стану колективу, яким він керує. Комплекс стандартних методик, які є обов'язковими при роботі педагога-організатора поділяють в залежності від часу знаходження дітей у таборі:

1. Вхідна діагностика (діагностика організаційного періоду). Необхідно зібрати наступні данні про дитину: загальні данні про дитину, очікування дитини, її інтереси і схильності, а також інформацію про її уміння, соціально-психологічні якості особистості, самооцінку, круг інтересів. Вона допомагає зорієнтуватися чим дитина захоплюється і чого хоче досягти, а також у якому середовищі живе і як воно на неї впливає. Проаналізувавши дану інформацію можна визначити шляхи взаємодії із цією дитиною.

2. Протікаюча діагностика (основний період). Вона визначається емоційно-психологічним кліматом у колективі, емоційним самопочуттям дитини у загоні, характер міжособистісних відносин дітей. Така діагностика показує чи правильно було обрано шлях взаємодії педагога-організатора і колективу, та можливі корективи, які необхідно внести у цей процес.

3. Заключна діагностика (заклучний період). Діагностується особистий ріст кожної дитини, задоволеність дитини перебуванням у таборі. За допомогою неї можна зрозуміти наскільки плідною була робота педагога.

Планомірне виховання і розвиток творчих здібностей на всіх етапах перебування дітей у ЛДОТ потребувало застосування у навчально-виховному процесі активних форм і методів навчання, які в свою чергу забезпечили розвиток творчого мислення, проблемного бачення, творчої уяви та фантазії [3, с. 231].

Актуальними на сьогодні є використання методики розв'язання винахідницьких завдань (далі МРВЗ), що дає змогу урізноманітнити форми педагогічного впливу на розвиток природних здібностей та обдарувань у підлітків. У літніх оздоровчих таборах застосування МРВЗ спрямоване на вирішення таких виховних завдань: навчити умінню бачити проблему, інтегрувати і синтезувати інформацію, аналізувати проблемну ситуацію і розв'язувати її з максимальним ступенем ідеальності; формувати пошукове мислення та вміння передбачувати наслідки і приймати нестандартні рішення, що дасть змогу знизити стереотипність, шаблонність, та так звану психологічну інерцію і вирішить безліч проблем у побуті, спілкуванні; формувати вміння відчувати радість від маленьких, але самостійно зроблених відкриттів; розвивати почуття впевненості, яке базується на свідомій самооцінці з розумінням переваг і вад у собі самому і в оточенні; розвивати природні здібності, обдарування, творчу ініціативу, оригінальність мислення, уяви, фантазії [1, с. 48].

З метою розвитку професіоналізму педагога-організатора, нами проводився тренінг «Знайомство дітей у перші дні табірної зміни». Необхідність організації такого тренінгу обумовлена такими особливостями:

1. Перші дні дитини у таборі особливо важкі. Вони передбачають освоєння дітей у новій обстановці, знайомство один з одним, вибір симпатій, адаптацію в колективі.

2. В організаційний період у дітей проводяться перші (а вони як відомо найяскравіші надалі) діагностики кожного члена колективу. Такий тренінг дозволить дітям відчути себе у єдиному, цілому колективі.

3. Проведення первинної діагностики і тренінгу дозволяє педагогу-організатору коректувати свою подальшу діяльність.

Метою тренінгу є знайомство дітей один з одним, розвиток вміння вступати у контакт з іншими підлітками. Завдання тренінгу: створити доброзичливу атмосферу у загоні; забезпечити контакт і взаємодію всіх дітей один з одним; підштовхнути дітей до озвучування своїх думок в слух; дати можливість дітям познайомитися та поспілкуватися один з одним.

Даний тренінг допомагає дітям на початковому етапі життя у таборі швидше познайомитися зі своїми однолітками та адаптуватися до умов життя у таборі.

На наступних етапах діагностики дітей табору «Супутник» с. Михайлівка було проведене анкетування дітей різних вікових категорій. Діагностика спрямована на вивчення вподобань відпочинку у ЛДОТ.

Опитано старших підлітків 20, молодших підлітків 20.

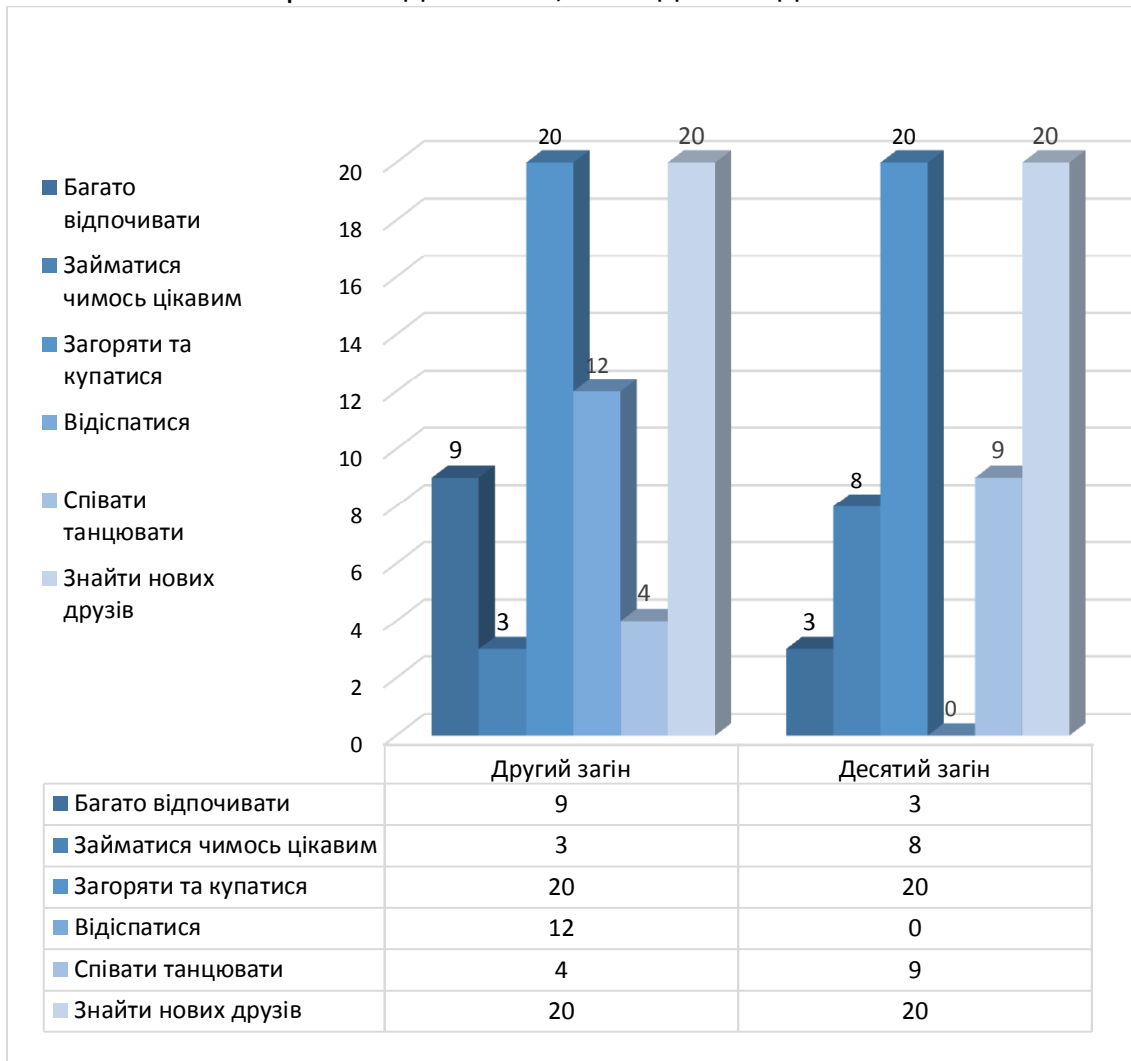

Рис. 2.1. Очікування підлітків від відпочинку в таборі

Отже, провідним та спільним для обох вікових категорій стали відпочинок біля річки, та процес знаходження друзів, що ж стосується старших підлітків спостерігалася також тенденція бажання відіспатися, у той час коли молодші говорили про те, що мріють займатись чимось цікавим, або співати і танцювати. Щодо діяльності, якою діти планують займатися в таборі у старших підлітків ми спостерігали певну тенденцію: вони ждали допомагати педагогам-організаторам проводити відбій та підйом, провести «Королівську ніч», власноруч

оформити загін та займатись спортом, а найменше їм подобались виступи на сцені. При аналізі анкет молодших підлітків ми спостерігали дещо іншу тенденцію, діти бажали виступати на сцені, займатись спортом та займатись оформленням загону, а про термін «Королівська ніч», взагалі не чули.

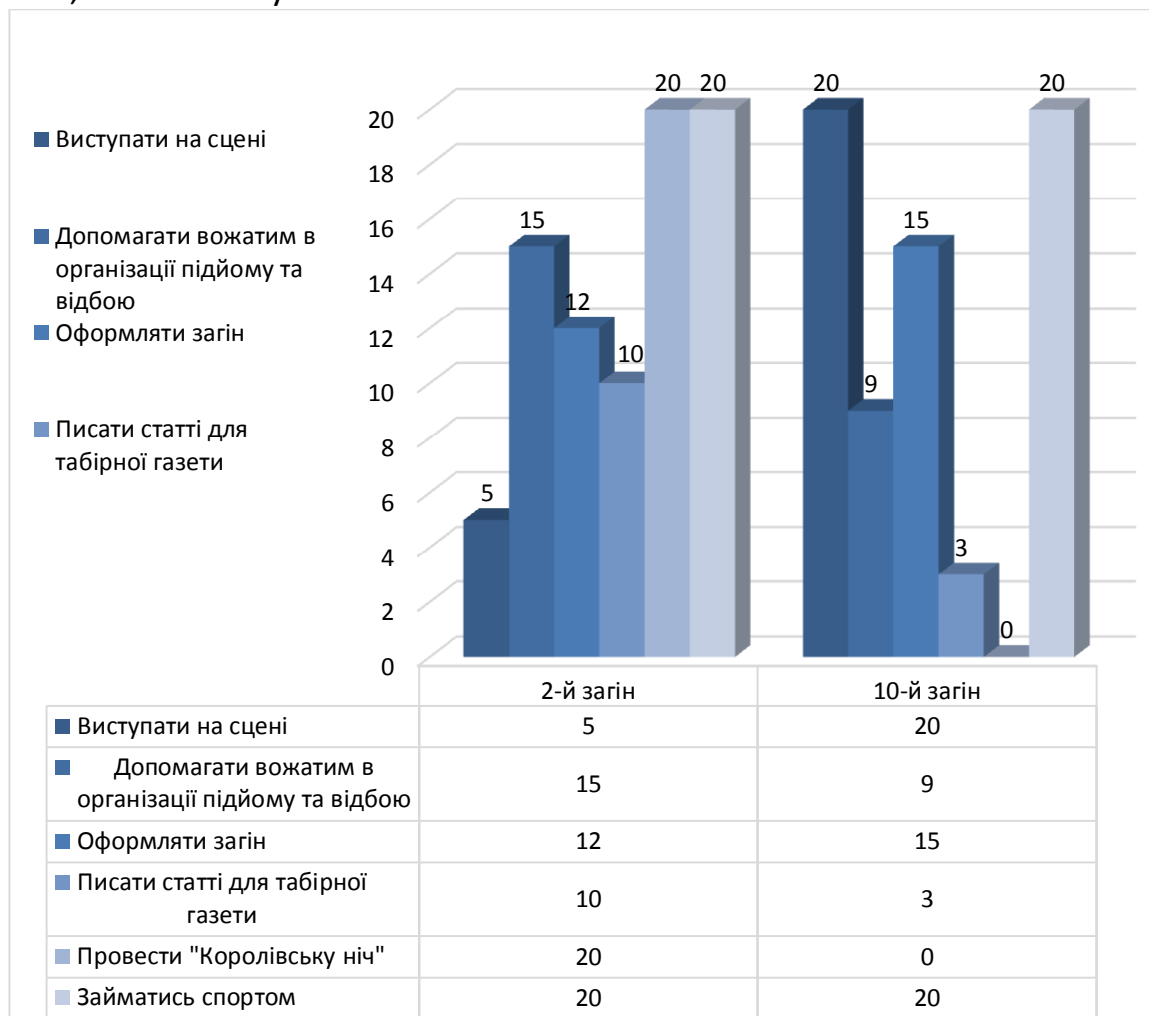

Рис. 2.2. Діяльність, якою бажають займатись підлітки в ЛДОТ

На питання про те, чи були діти в цьому таборі раніше, та чи відпочивали і інших таборах старші відповідали що відпочивають в цьому таборі вже декілька років підряд, молодші ж говорили про те, що в таборі вперше. На питання про можливість змін в таборі діти гуртом відповіли, що відпочинком задоволені та не бажають нічого змінювати.

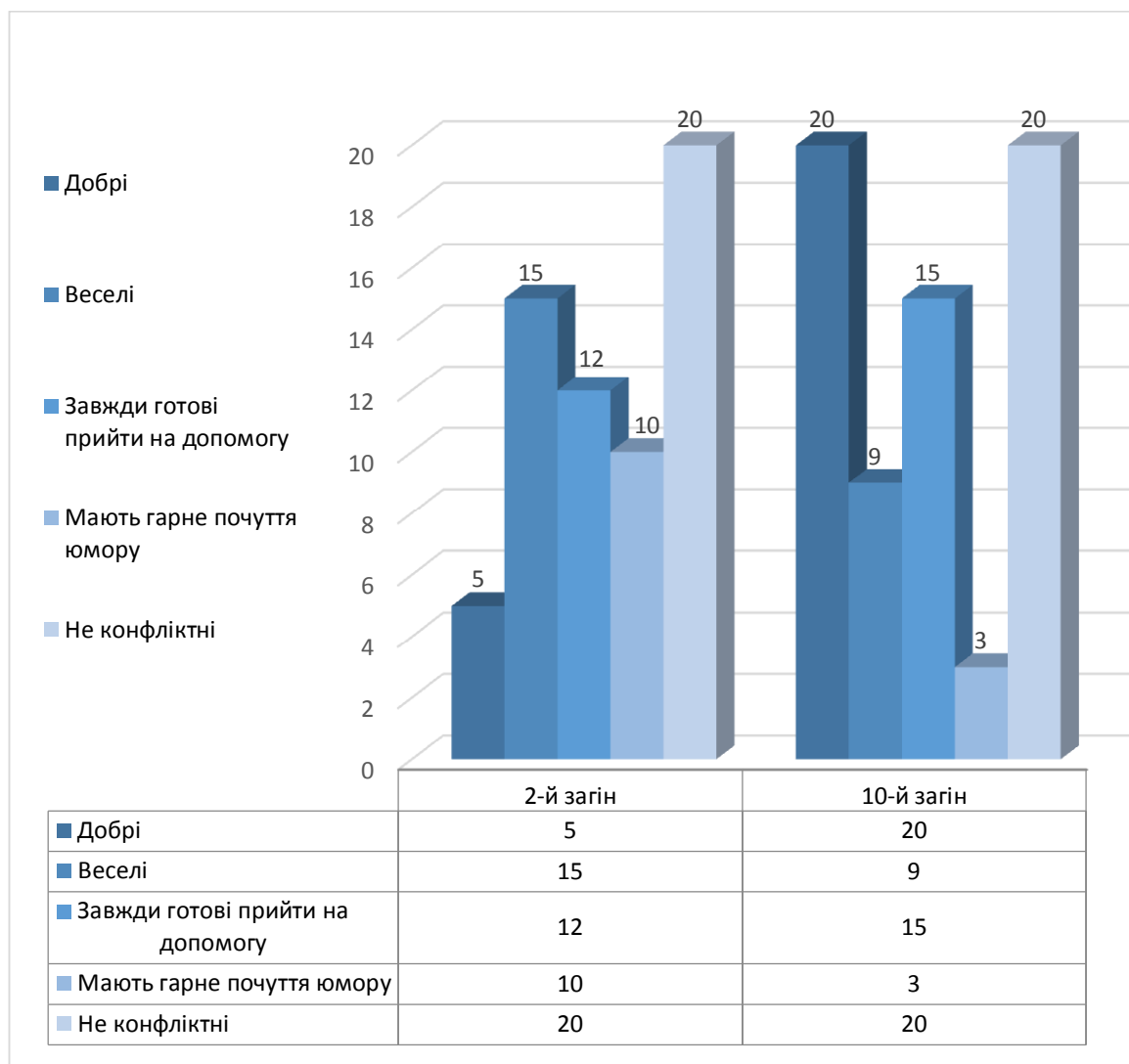

Рис. 2.3. Враження підлітків від роботи педагогів-організаторів

Аналізуючи відповіді на питання про враження від роботи педагога-організатора прослідковувалась певна тенденція: діти обох вікових категорій цінували неконфліктність педагога-організатора. Молодші підлітки говорили про те, що їх педагоги-організатори добрі та готові завжди допомогти. А старшим підліткам найбільше запам'яталось почуття гумору, постійний гарний настрій, сміх та усмішки. Інформаційне середовище повністю задовільнило відпочиваючих підлітків, вони були вдоволені наявністю wi-fi, компютерів та телевізора.

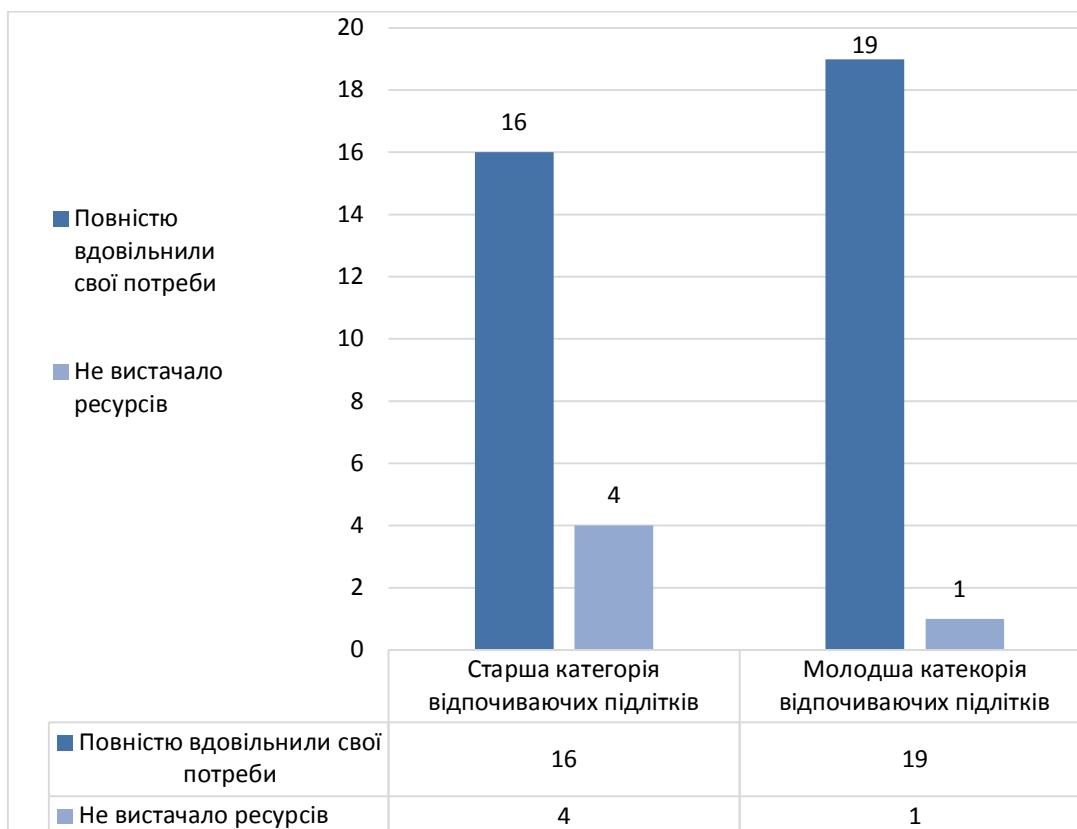

Рис. 2.4. Задоволеність підлітками в інформаційних ресурсах

Отже, забезпеченість комфортного перебування дітей і підлітків у ЛДОТ залежить від: цікавої програми, бажано пройшовшої методичну експертизу в даному закладі і затвердженої адміністрацією табору; індивідуально-психологічних особливостей і якостей педагога-організатора; наявності компетентності і знань у педагогічного колективу; прикладних умінь усіх учасників виховного процесу (уміння грати на гітарі, співати, танцювати, організовувати ігри і тренінги, тощо).

Список використаних джерел:

1. Василькова Ю. В. Методика и опыт работы социального педагога. М.: Изд. Центр: «Академия», 2002. – 160 с.
2. Данилков А. А. Командообразование в детском лагере [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sibvido.ru/node/56>
3. Колективні творчі справи (КТС) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/18540516/pedagogika/kolektivni_tvorchi_spraviks
4. Кузьмина Н. В. (Головко-Гаршиина) Предмет акмеологии. СПб.: Политехника, 2002. 189 с.
5. Кузьмина Н. В. Профессионализм деятельности преподавателя и мастера производственного обучения и профтехучилища. СПб.: Высш. школа, 1989. 167 с.